

XXXVII. Országos Vándorgyűlés (PÉCS)

Dolgozat

Stevanyik Sára

Öntözési célú infrastruktúra korszerűsítése a TIVIZIG működési területén

Debrecen

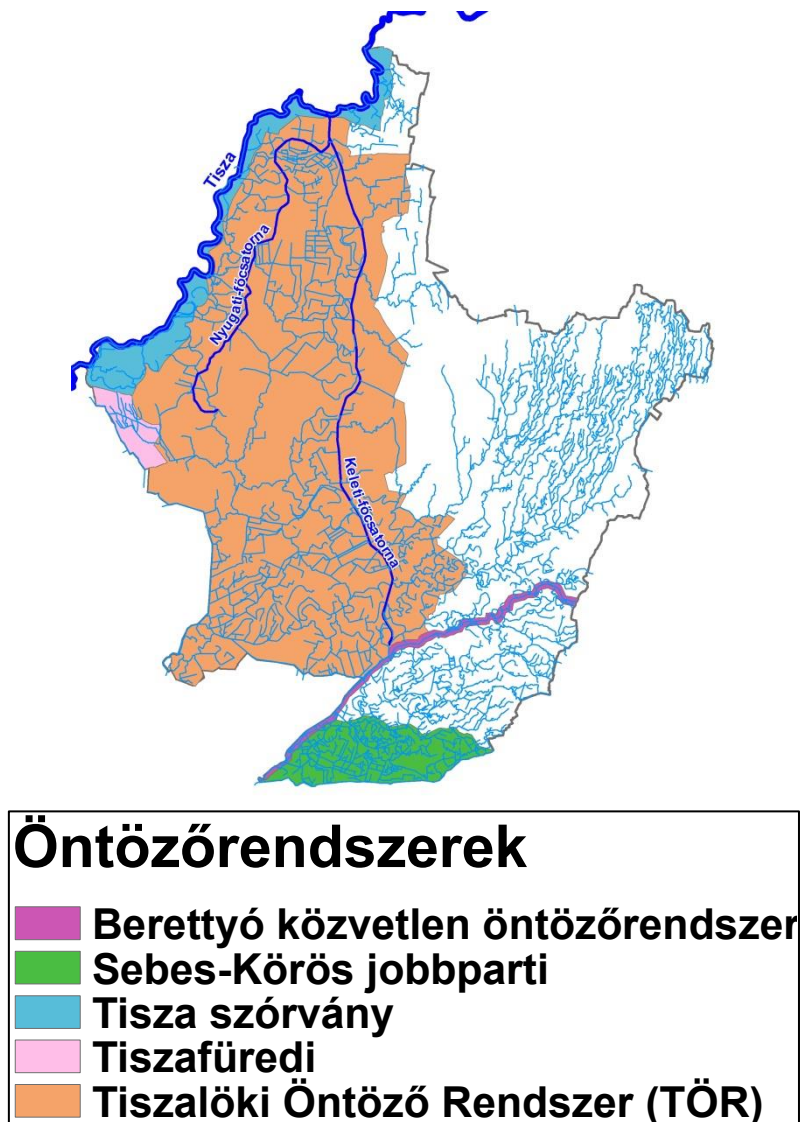
2019. július

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Vízigény felmérés	4
3. Infrastrukturális hiányok felszámolása.....	4
4. Öntözésfejlesztési Stratégia	5
5. Célkitűzés.....	6

1. BEVEZETÉS

A TIVIZIG működési területe teljes egészében lefedi Hajdú-Bihar megye területét. Hajdú-Bihar megyének nagy része mezőgazdasági művelésre kiválóan alkalmas. A növénytermelési hozamokat nagymértékben befolyásolja a terület kedvezőtlen ariditási viszonya, ezért az öntözés, mint kiegészítő technológiai eljárás a korszerű mezőgazdasági termelésben nélkülözhetetlen. A Tiszalöki Vízlépcső és a Keleti-főcsatorna üzembe helyezésével, a Tiszalöki Öntözőrendszer (TÖR) alappillérei valósultak meg. A közel 391 000 ha nagyságú TÖR Hajdú-Bihar megye 60%-át lefedi, igazgatóságunk területén itt van legnagyobb számban öntözés. A TIVIZIG területén kisebb jelentőségű öntözőrendszerek a Berettyó, Sebes-Körös jp, Tisza szórvány és Tiszafüredi (KÖTIVIZIG üzemelteti).

1. ábra Öntözőrendszerek a TIVIZIG működési területén

2. VÍZIGÉNY FELMÉRÉS

2018-ban a Nemzeti Agrárkamara (NAK) a falugazdász hálózat segítségével 2. körös vízígényfelmérést indított el, melynek keretein belül közel 39 000 termelő adatait rögzítették. Az eredmények azt mutatták, hogy a felmérés által érintett területből a jelenleg öntözött területek 87 százaléka 4 megye területére esik, legnagyobb területarányal Jász-Nagykun-Szolnok megye rendelkezik (30,1 %), ezt követi Békés megye (23,3 %), majd Hajdú-Bihar (18,6 %) végül Csongrád megye (15,2 %). A jelenleg öntözött területekhez képest a jövőbeni öntözési igények is főként ugyanabban a négy megyében jelentkeztek, ahol jelenleg is jelentős nagyságú az öntözött területek száma, de a területarányok eltérnek. A legtöbb igény Hajdú-Bihar megyében rendelkezett, mely az országos területarány 38%-át teszi ki. Ezen adatok is jó mutatják, hogy igazgatóságunk területén egyre több vízígény jelentkezik. A felmérés kapcsán kiderült, hogy a gazdák által jelzett öntözési igény lényegesen meghaladja a rendszerünk jelenlegi kapacitását.

A TIVIZIG területén napjainkig 392 km öntözőcsatorna és további 930 km öntözővízet szállító kettősműködésű csatorna vesz részt a víz szétosztásában, így összesen 1322 km hosszú csatornahálózat biztosítja az öntözőrendszerek tervszerű üzemeltetését. Jelenleg ezeken a létesítményeken keresztül 22 677 ha vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező öntözőtelep (630 db) 26,7 millió m³ lekötött vízmennyiséggel és 6 497 ha vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező halastó (45 db) 113,5 millió m³ lekötött vízmennyiséggel üzemel.

Az öntözőrendszereken belül vannak olyan csatornáink, melyeken a vízellátás a csatornák karbantartottsági állapotából adódóan feltételesen valósul meg. Az elmúlt évtizedekben a fenntartási munkák forráshiánya miatt szükségessé vált ennek a problémának az egységes módon történő kezelése.

3. INFRASTRUKTÚRÁLIS HIÁNYOK FELSZÁMOLÁSA

A hazai vízgazdálkodás öntözési célt szolgáló fejlesztési javaslatairól szóló 1426/2018. (IX.10.) Korm. határozat 5. pontjában leírtak szerint a Vízügyi Igazgatóságok és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara együttműködésével fel lettek mérve az öntözési célra felhasználható, meglévő rendszerek eredményes működését gátló infrastrukturális, eszköz- és humán erőforráshiányok. A Kormányhatározat 7. pontjában leírtak szerint az öntözési célt szolgáló fejlesztések előkészítési és tervezési fázisához, valamint a kivitelezéshez a 2020. és 2030. évek között évente legfeljebb 17 milliárd forint fejlesztési forrás kerülhet biztosításra országos szinten. Ez magába foglalja az öntözésfejlesztési stratégia keretösszegét is.

Az 1426/2018. (IX.10.) Korm. határozat végrehajtásával összefüggő intézkedéseket tartalmazó 1800/2018. (XII.21.) Korm. határozat 5. pontja szerint az öntözési célra hasznosítható, meglévő létesítmények állapotfelmérése alapján, az eredményes működést akadályozó infrastrukturális, eszköz és humán erőforrás hiányok elhárításához az éves keret terhére (17 milliárd forint) az állam 34,7 milliárd forint pénzügyi forrás biztosított a 2019-2024. időszakra. Az alábbi táblázat ezen összeg évenkénti megoszlását mutatja.

ÉV	Összeg (Milliárd forint)	
	Országos	TIVIZIG
2019	3,74	0,456
2020	7,50	0,912
2021	8,05	
2022	5,16	
2023	5,16	
2024	5,16	
Összesen	34,77	

1. táblázat Pénzügyi forrás évenkénti megoszlása

2019-ben az infrastrukturális hiányok felszámolására 456 millió Ft forrást kapott igazgatóságunk, mely alapján a műszaki tartalmat összeállítottuk és felterjesztettük az OVF részére. 2019-es évre vonatkozóan ezen fejlesztés a TIVIZIG működési területén magába foglalja a csatornákon történő irtási és karbantartási munkálatokat közel 115 km-en, illetve 10 db műtárgy rekonstrukciót és felújítást.

4. ÖNTÖZÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Igazgatóságunk számára az Öntözésfejlesztési Stratégia kapcsán az öntözési célt szolgáló fejlesztésekre a 2020-2025 időszakra vonatkozóan közel 19 Mrd Ft-ot biztosít az állam (2. táblázat). A 2020-ban indítható öntözési célú fejlesztések 2019. évi előkészítési, tervezési feladatai már megkezdődtek. Az előkészítési és tervezési munkák elvégzésével a VIZITERV Environ Kft. lett megbízva. 2020-ban 86 km-en történik csatornafejlesztés, mely magába foglalja a Keleti-főcsatorna kotrását közel 6 Mrd Ft összegben. (A Tiszavasvári-beeresztő zsilipről a Balmazújvárosi bukóig 40 km-en keresztül). A Keleti-főcsatorna a TÖR részeként részt vesz a TIVIZIG területének mezőgazdasági és ipari vízellátásában, az igazgatóságunktól délre fekvő Körös-völgy vízpótlásában, valamint kiemelt szerepet tölt be Debrecen ivóvízellátásában is. Rendeltetésének célja, hogy a Tiszából a Keleti-főcsatornába történő vízleadás, a helyi vízigények biztosítására szükséges vízmennyiség beereszthető legyen.

ÉV	Összeg (Milliárd forint)	
	Országos	TIVIZIG
2020	9,20	6,15
2021	8,63	2,95
2022	11,52	4,60
2023	11,53	2,58
2024	11,54	2,41
2025	14,51	0,25
2026	15,06	
2026-2027	13,63	
2027	2,62	
2028		
2029		
2030		
Összesen	98,24	19

2. táblázat Pénzügyi forrás évenkénti megoszlása

A Komplex Tisza-tó Projekt KEHOP-1.3.1-15-2015-00001 keretén belül a KFCS tiszai torkolatától a 4+677-es szelvényében található Tiszavasvári hajózsilipig megkotrásra került, azaz az eredeti állapot lett visszaállítva.

A fentebb említett pénzügyi forrás biztosításával a főcsatorna teljes szakasza, illetve fűrtű csatornái is rekonstrukció alá kerülnek.

5. CÉLKITŰZÉS

Célunk az, hogy az infrastruktúrális hiányok felszámolásával korszerűsítve az öntözőcsatornákat és kettősműködésű csatornákat, azok eredeti kapacitásukat elérve jó karbantartottsági állapotba kerüljenek. Ennek eredményeképpen igazgatóságunk a meglévő és újonnan jelentkező vízigények egy részét ki tudja elégíteni és biztonságosan, eredményesen tudjon öntözővizet szolgáltatni a vízhasználók részére.